

Fatae - rímske bohyne osudu, paralely k severogermánskym *Nornám*; pozri *osud*

Biedermann v súvislosti s heslom *Parky*: rímske Parky boli pôvodne bohyňami narodenia a volali sa *Decuma* a *Nona* (podľa deviateho mesiaca od počatia), avšak pod gréckym vplyvom sa aj v Ríme vytvorilo trojbožstvo (pozri *trojica*) s príslušnými funkciami; pod menom *Fatae* sú paralelou k severogermánskym *Nornám*; *Parky* (grécke *Moiry*) ako bohyne osudu podľa povesti vytvorili prvé a posledné písmeno gréckej abecedy: *alfu* a *omegu*

fata morgana - skreslený obraz vzdialených predmetov, spôsobený odrazom predmetov vo vrstvách vzduchu s rozdielnymi teplotami

Slovenský náučný slovník (1932): optický zjav, vyčarovávajúci obrazy ďalekých krajín a miest v blízkosti; vzniká *lomom svetla* vo vrstvách vzduchu o rozličnej hustote; pozorovať ho na púšťach (Sahara) alebo za horúcich letných dní aj v maďarských pustatinách v okolí Debrecínu, kde ho menujú *délibábom*

fat cap - pozri *graffiti*

Fátimovci - arabská dynastia z obdobia 909-1171 rozširujúca svoje panstvo postupne v krajinách Mahrebu, Egypte, Sýrii, Palestíne, časti Arabského polostrova a na Sicílii (10.-poč.11.st.); pozri *islamské umenie*

Les **Faues** - franc. – „šelmy, divá zver“; názov pre skupinu maliarov vystavujúcu na parížskom *Jesennom salóne* 1905; autorom pôvodne posmešného pomenovania kritik L. Vauxelles; výrok „Donatello medzi šelmami“ platil *Marquetovej* buste, ktorá štýlom pripomínala *quattrocento*; maliari názov prijali a pomenovali sa *fauvistami*; pod týmto názvom vystavovali o rok neskôr na *Salóne nezávislých*; skupina *Les Faues*; skupina nemala dlhé trvanie a maliari sa od pôvodne jednotného názoru odklonili najmä pod vplyvom *P. Cézanna*; (*H. Matisse*, *A. Derain*, *A. Marquet*, *G. Roualt*, *Ch. Caimoin*, *H. Ch. Manguin*, *J. Puy*, *O. Friesz*, *K. van Dongen*, *H. E. Cross*, *L. Flandrin*)

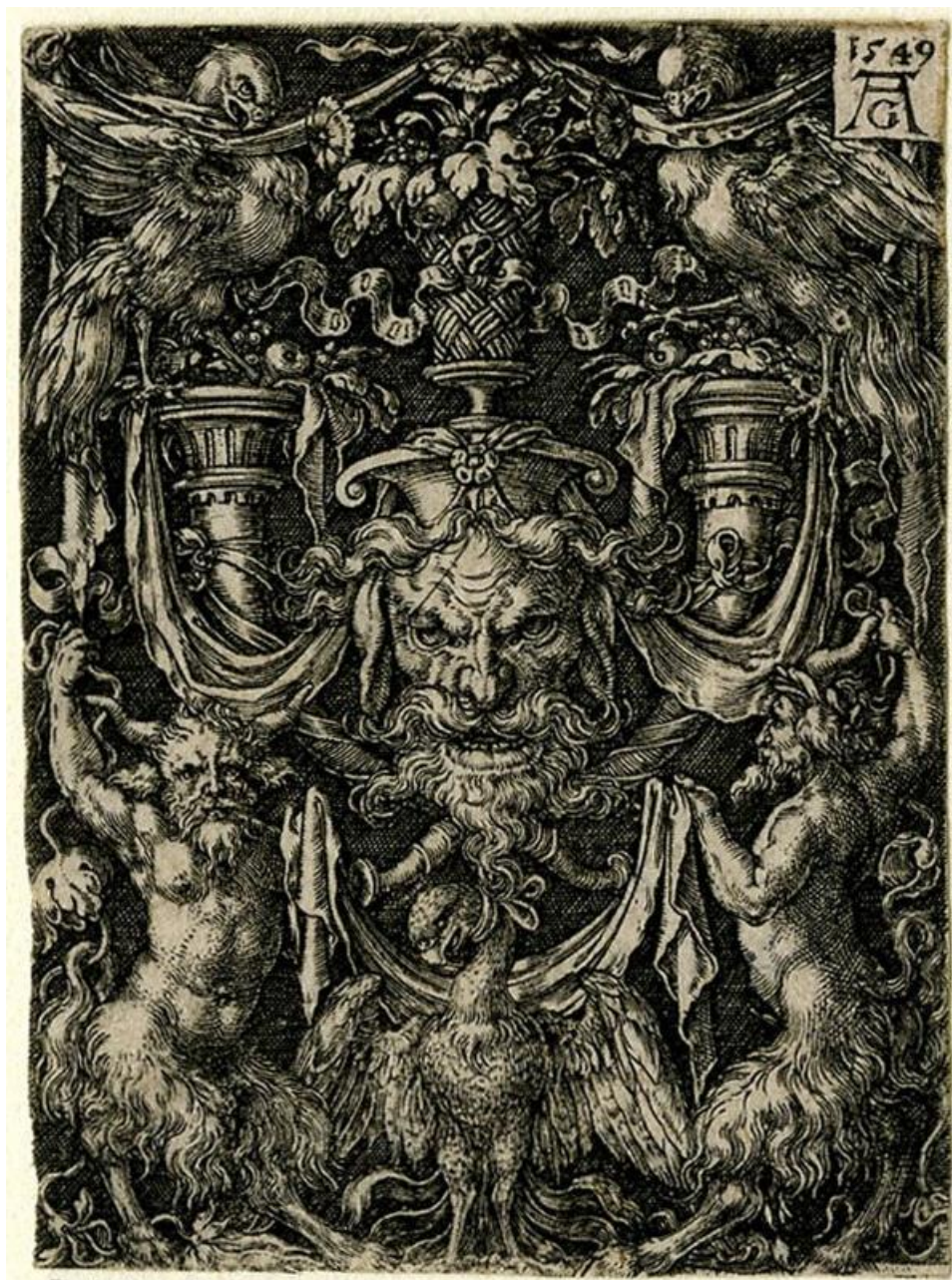
Faun - lat. Faunus; v *rímskej mytológii* boh plodnosti a úrody, niekedy zvaný *Luperkus* (ochranca stád pred vlkami); v jednej z verzií otec mýtického kráľa *Latina*; boh *veštby*, *boh plodnosti*, ochranca polí a dobytky, učiteľ vzdelanosti a mravov; jeho sídlom bola jaskyňa *Lupercal* na úpätí *Palatinu* a najznámejšia veštiareň jeho kultu pri prameni v *Albuney* v *Tiburu*; so svojou ženou *Faunou* mal veľký počet detí - *faunov*; od *helenizmu* splyval s *Panom* a *satyrm*; mal podobu ľudskej bytosti kombinovanej s *capom*; pozri *luperkálie*, *Akis* a *Galateia*; *Albunea*; *rímski bohovia*; *bohovia pôdy*, *úrody*, *poľnohospodárstva*, *bohovia plodnosti* (*P. Vecchio*, *Rubens*, *Rodin*, *B. Kafka*, *J. Váchal*, *P. Picasso*, *M. Švabinský*)

www v súvislosti s heslom *Albunea/Sibyla Tiburtinská*: v posvätnom háji pri jazere *Albunae Aqua* mal svätyňu *Faunus*, ďalšie prorocké božstvo; kňazi jeho kultu praktikovali *inkubáciu*, spánok v chráme alebo na posvätnom mieste a veštenie na základe snov

- Faun bol pôvodne rímske božstvo plodnosti, tiež ochranca polí a stád, najmä proti vlkom, ochranca cestujúcich v nebezpečných pustatinách; jeho ženským náprotivkom bola „dobrá bohyňa“ *Fauna*, ktorej meno dnes znamená súbor živočíchov (*fauna*); obaja sa vyskytovali v mnohých podobách; pri hlavnom *Faunovom* sviatku *luperkálií* sa mu obetovali *capy*; z čerstvo stiahnutých koží robili kňazi *faunovho* kultu remienky a ktorými za trest šľahali mladé ženy, aby neboli *neplodné*; podľa *Vergília* bol Faun otcom kráľa *Latina*, snáď teda akýmsi totemovým predkom *Latinov*; keď rímska republika dobyla Grécko, snažili sa *Rimania* svoje božstvá porovnávať s gréckymi; *Faunovým* náprotivkom sa tak stal grécky *Pan*, ktorý sa zobrazoval s *capím* rohmi, a tento atribút prešiel aj na *Fauna*; neskôr sa Faun stal len mytologickou postavou, podobnú gréckemu *Satyrovi* - bol lesnou bytosťou s napoly ľudským a napoly *capím* telom, ktorá hrá na flautu a tancuje s nymfami a je členom *hodujúcej Satyrovej skupiny*; v tejto podobe sa tešil veľkej pozornosti v *renesancii* a v čase *romantizmu*

Pál Szinyei Merse: Faun a nymfa (1867)

H. Aldegrever: Groteskný ornamentálny panel s maskou a orlom medzi dvoma faunami v dolných rohoch a dvoma orlami v horných rohoch (1549)

P. P. Rubens: Diana a jej nymfy prekvapené Faunami (1639)

P. P. Rubens a J. Brueghel I (krajina): Spiaca Diana a jej nymfy (1623-1624)

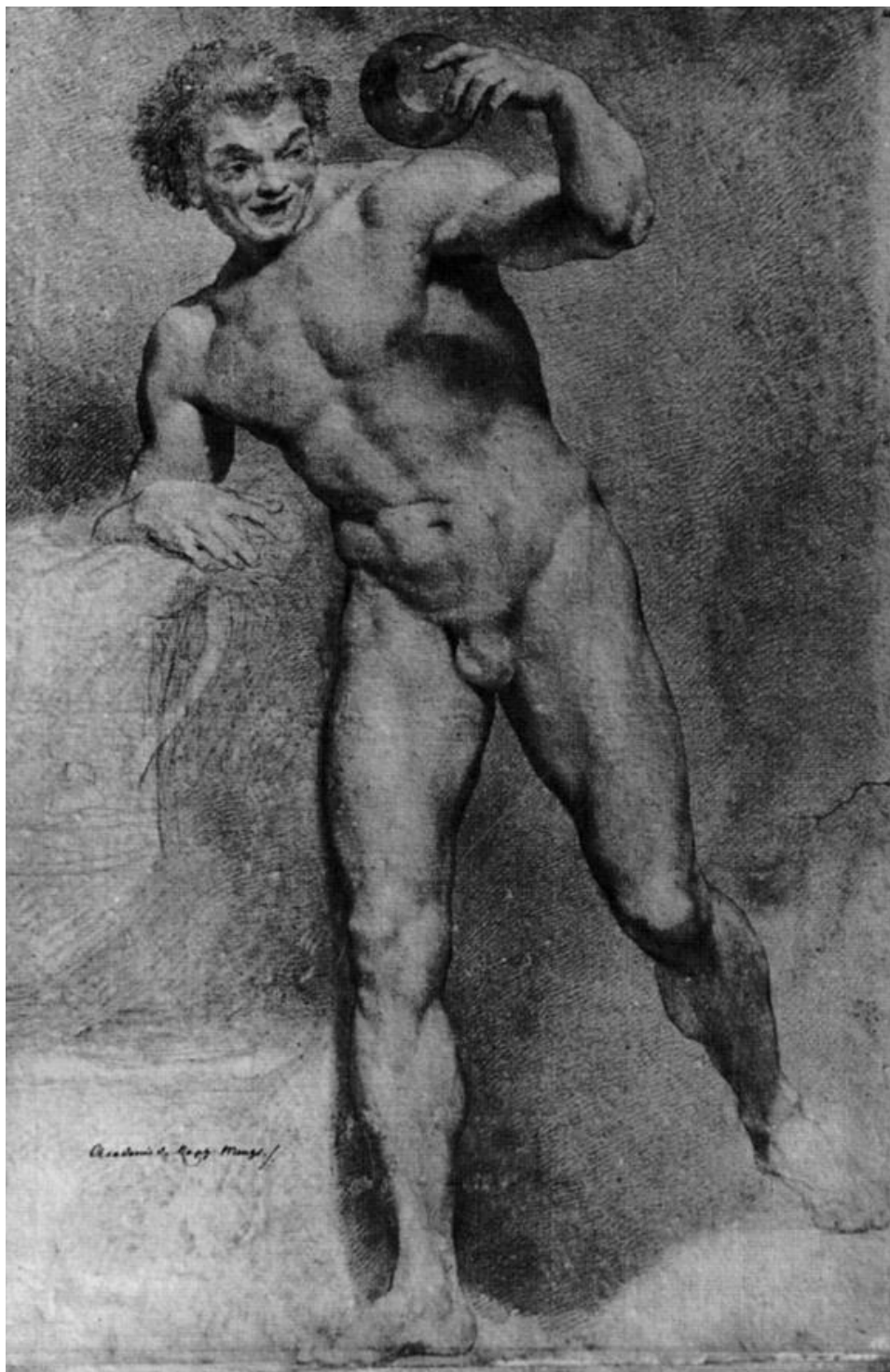
J. Jordaens: Odpočinok Diany (17.t.)

A. Coypel: Sediaci Faun (dessin aux trois crayons, 1700-1705)

L. Giordano: Bakchus a malí fauni (17.st.)

A. R. Mengs: Bežiacy nahý muž ako faun s rapkáčom (štúdia, sivá krieda, 1777)

H. Hosmer: Spiaci Faun (1870)

J. R. Weguelin: Čaro Faunovej flauty (akvarel, 1905)

J. R. Weguelin: Faunova toaleta (1887)

P. Picasso: Faun s hviezdami (1955)

Fauna - v *rímskej mytológii* žena/dcéra/sestra *Fauna*, *bohyňa plodnosti* a *ochrankyňa zvierat*

Le Faunier Henri - pozri *kubistický impresionizmus*; *kubizmus*

fause-braye - v *bastiónovej sústave* obranný prvok predsunutý pred *bastión*, ktorého tvar sleduje; spojený s krytou komunikáciou (pozri *kaponiéra*, *poterna*) so susednými *ravelinmi*, alebo vytvára priebežný val druhej obrannej línie

Faust Johan - v *nemeckej ľudovej literatúre* postava učeného dobrodruha, ktorý sa spolčil s *diablom*, aby získal mladosť a lásku krásnej *Margaréty*; tiež román *Goetheho*; pozri *Mefisto*

Rembrandt: Faust (lept, 1652)

J. Tissot: Faust a Margaréta v záhrade (19.st.)

Tony Johannot (rytec): Faust a Mefisto (ilustrácia Goetheho Fausta, 1845-1847)

M. Vrubel: Let Fausta a Mefista (1896)

F. Žmurko: Faustova vízia (1890)

V. Hložník: Faust II. (1964)

V. Hložník: Faust III. (1963)

Hložník: Faust IV. (1963)

Faustina - Liberata a Faustina

Faustulus - v *rímskej mytológii* Faustulus bol *pastier*, ktorý našiel deti Romula a Rema, ktorí boli oddojčení mliekom vlčice na Palatínskom kopci; Faustulus so svojou ženou menom Acca Larentia sa o deti postaral; podľa niektorých verzií mýtu, Larentia bola prostitútka (v latinčine lupa - „vlčica“); meno Faustulus neskôr vyrazené na jednej minci, kde je aj Faustulus s dvojčikami a vlčicou; Sextus Pompeius Fostlus vydal strieborný *denár* asi 140 pr.Kr., kde na zadnej strane (pozri *reverz*) ukazuje dvojčatá ako sajú mlieko od nebezpečného vlka s pastierom Faustulom po ich pravici

<http://en.wikipedia.org/wiki/Faustulus>

P. Cortona: Faustulus poskytuje útočisko Romulovi a Rémovi (1643)

fauvizmus - od franc. slova fauve - „šelma“; výtvarný smer vo francúzskom prostredí v rozmedzí rokov 1905-1907, vychádzajúci z *expresionizmu*; charakteristickou črtou je radostná žiarivá farebnosť, čisté farby vo väčších plochách, zjednodušenosť tvarov a lineárna *arabeska*; smer ťažil z *impresionistických* teoretických a praktických poznatkov o zrkových vnemoch, z *pointilistického* rozkladu farebných švŕn, zo Signacovej *neoimpresionistickej* teórie farebnosti odpútanej od predmetu, z *Goghovho* zmyslu pre citovú hodnotu čistej farby, *Gauguinovho* zmyslu pre *harmóniu*, zo *secesnej* a *symbolistickej* dekoratívosti; vo tvorivom procese odmietal špekulatívnosť a zdôrazňoval inštinktívnu bezprostrednosť, danú temperamentom maliara; fauvizmus pretrval ako umelecký názor aj po 2.sv.vojne, obohatený o nové postupy (koláž, vystrihovačky); napriek tomu najviac uznávaný doma vo Francúzsku, menej v zahraničí; (Matisse, A.Derain, A.Marquet, G.Roualt, Ch.Caimoin, H.Ch.Manguin, J.Puy, O.Friesz, K.van Dongen, H.E.Cross, L.Flandrin, M. de Vlaminck, v ranej tvorbe G. Braque) Čechy: V.Špála, V.Beneš, L.Šíma, B.Žufan, B. Kubišta; Slovensko: E.Nevan, L.Fulla); pozri Les Fauves; tzv. *nemecká Matissova škola*, *noví fauvisti*, *synchromizmus*; *bohéma*; J. Metzinger

<http://it.wikipedia.org/wiki/Fauves>

favela - obecné označenie bedárskych okrajových štvrtí brazílskych miest; pozri *barios*, *slums*; *urbanistika*; *mesto*, *megapolis*

Favonius - latinský názov Zefyry; pozri *rímski bohovia*

fáza pohybu - pozri *kinogram*; *pohyb*

fazeta, fazetový - 1.hrana skosená pod daným uhlom; brúsená okrajová plôška skla alebo drahokamu; pozri *diamant*, *brús*; *diamantový vlys*, *diamantový rez/bosáž* *diamantová*; porovnaj *mugle*
2.v *grafike* šikmo zabrúsené okraje kovových *matric/štočkov*; pri tlači zanechávajú na papieri príznačnú vytlačenú stopu; reliéfny okraj otláčené dosky na papieri je dôkazom, že *grafický list* je výsledkom *tlače z hĺbky*; pozri *cabocho*

pozri *kubizmus*

február - český výraz *únor*; pozri *mesačné obrazy*

Február (mesačný obraz zo stredovekého rukopisu)

Február. Jarné práce v prírode, drevorubač (mesačný obraz z francúzskeho rukopisu)
Mnich Pantaleone: Február. Žena pečie prasiatko na ražni (mesačný obraz a zverokruhové
znamenie Vodnár, dlážková mozaika Katedrály Santa Maria Annunziata v Otranto, Taliansko,
1163 - 1165)

Paul z Limburgu: Február (mesačný obraz z Hodiniek vojvodu z Berry, 1412-1416)
Február. Sedliaci (mesačný obraz z Breviarium Grimani, Flámsko, 1510)

Autor neznámy: Február (augsburský mesačný obraz, 1531)

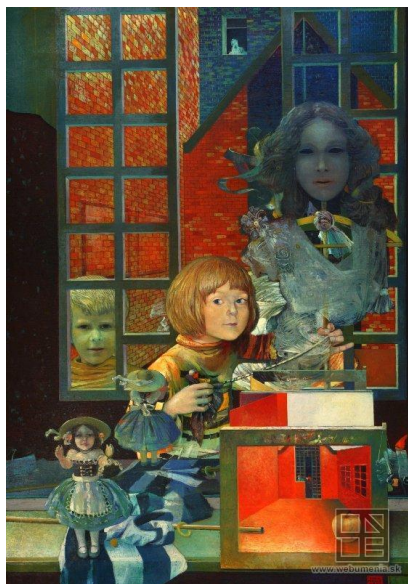
HB podľa Jörge Breua St.: Február (augsburský mesačný obraz, 16.s.)

fecit - z latinského - „zhotovil“; skratka fec., f.; pozri *pinx*, *sc*.

Fédération Internationale des Archives du Film - Medzinárodný zväz filmových archívov/ FIAF

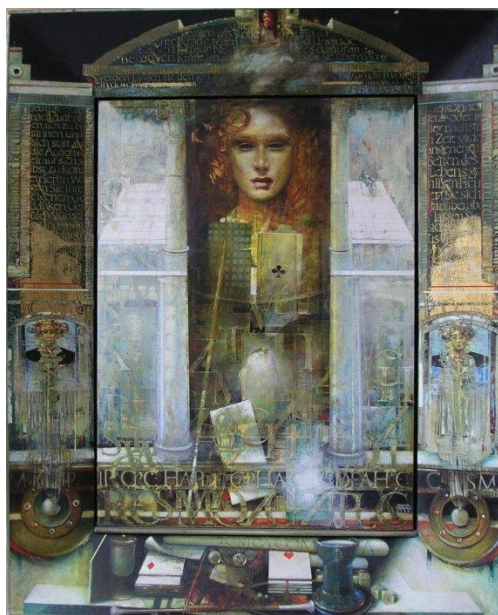
Fed'kovič Nikolaj - (*1945); slovenský maliar; jeho tvorba je inšpirovaná holandskou žánrovou maľbou 17.st. (pozri *žánrové umenie*, *holandské umenie*), gotickou tabuľovou maľbou, **Lipskou školou** (*magickým realizmom* Wernera Tubkeho) a ruskými autormi miniatúr; svoju tvorbu definuje ako modernú ortodoxiu; o Werneri Tubkeovi, ktorý preslávil Lipskú školu sa hovorí, že je predstaviteľom magického realizmu so *surrealistickými* prvkami; parafrázujúc uvedené je potom Nikolaj Fed'kovič predstaviteľom snového realizmu s magickými prvkami; do istej miery formovali jeho rukopis *ikony*, preto sa často sa vracia k staromajstrovským technikám písania ikon a zároveň je veľkým obdivovateľom *kaligrafie*; láska k písanému slovu je hmatateľné v konkrétnych textoch, ktoré si vyberá aby ich zvečnil vo výtvarnej podobe; nadmieru originálnym rukopisom dokázal na plátno dostať jemné chvenie, akoby istý stupeň nedokončenosti a otvorenosti voči divákovi; využíva vyvážené abstraktné aj realistické prvky; v rokoch 1972-1976 žil striedavo v Prahe a Michalovciach, od roku 1976 sa usadil v Košiciach; v lete roku 1989 odišiel do exilu do Nemecka; pôsobil v súkromnej škole Rhein-Sieg Kunst Akademie v Hennefe pri Kolíne nad Rýnom, ako súkromný docent v slobodnom povolaní; je autorom návrhu nástennej maľby v gréckokatolíckom kostole v Michalovciach; venuje sa olejomaľbe, kaligrafii a tvorbe *objektov*; Fed'kovič získal v júli 2013 Grand Prix cenu za výtvarné umenie v Budapešti spomedzi množstva autorov z celého sveta

http://www.webumenia.sk/web/guest/detail/-/detail/id/SVK:SNG.O_6081/Nikolaj%20Fe%C4%8Fkovi%C4%8D

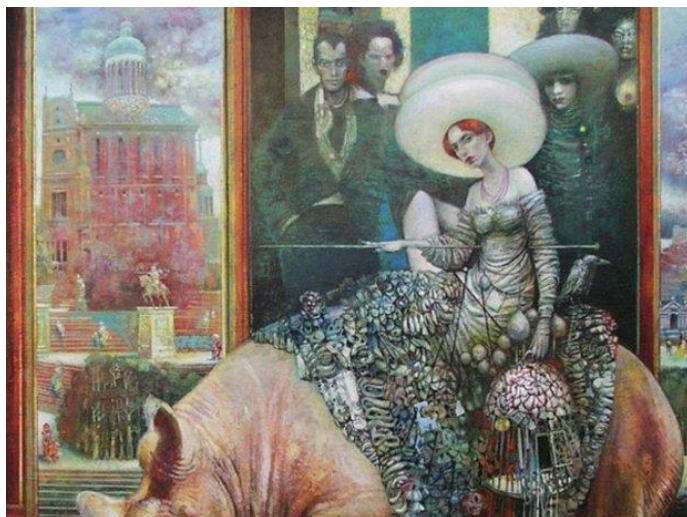

N. Fed'ovič: Dominika (1982-1983)

N. Fed'ovič: V zátishi (1982-1982)

N. Fed'ovič: Tarotová maska 2

N. Fed'ovič: Obet' vlastnej pýchy (výrez)

N. Fed'ovič: Z diaľky je počuť ako sa rúbe višňový sad

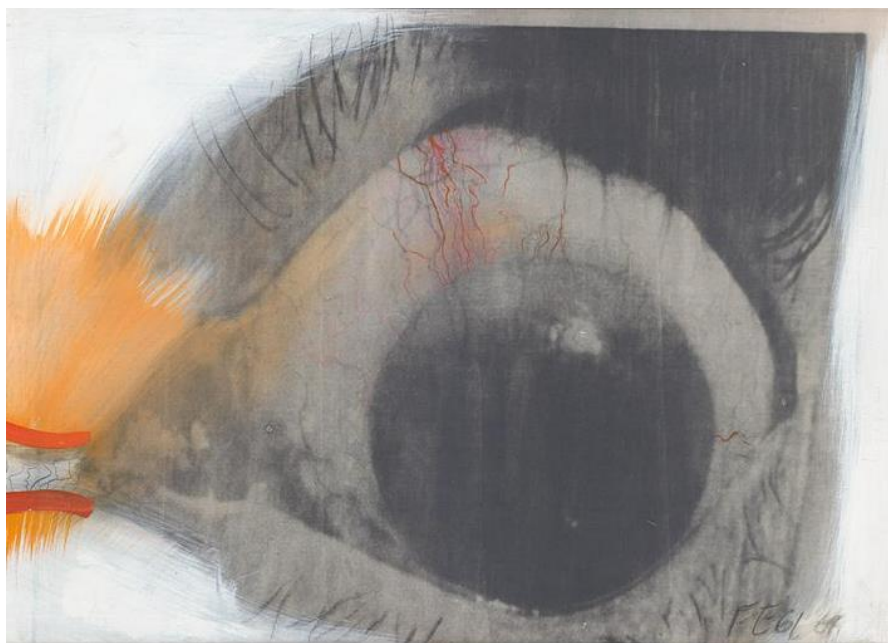
N. Fed'ovič: Tango (2008)

féria - výpravná hra s rozprávkovým alebo fantastickým námetom, v ktorej vystupujú víly, *elfovia*, bohovia; počiatok v orientálnych a antických hrách; ako divadelný žáner od poč.17.st. v Taliansku, rozšírené najmä v *baroku*; pozri *divadlo*

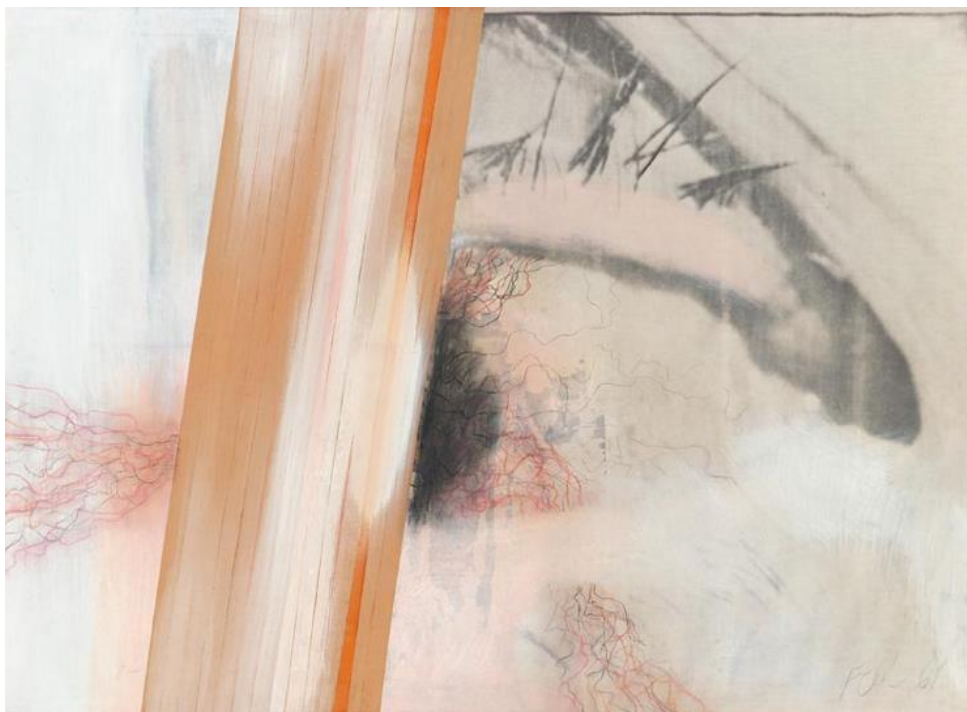
Fegl František - pozri *fotomaľba*
slovenskí maliari, slovenskí sochári

Fegl František - (*1941); slovenský sochár a maliar; pozri

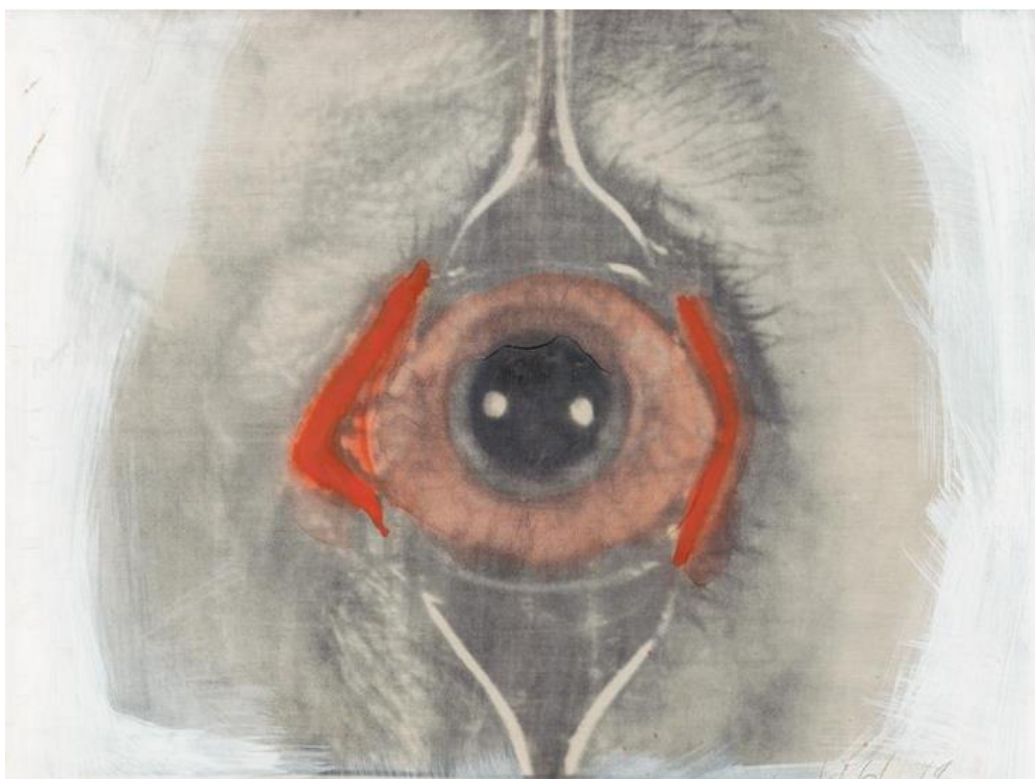
<http://www.webumenia.sk/autor/2500>

F. Fegl: Oko II. Bez názvu (fotomaľba, 1969)

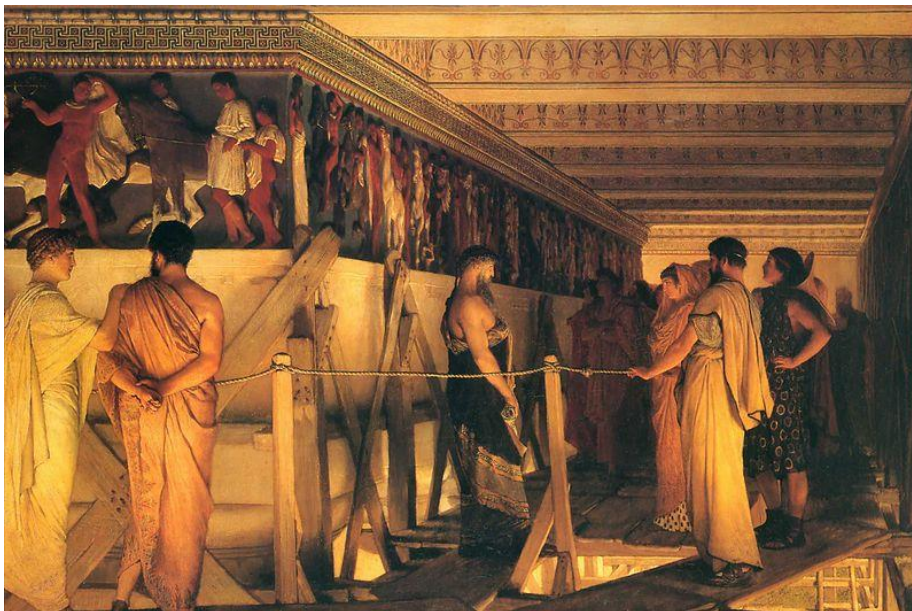
F. Fegl: Oko III. Bez názvu (fotomaľba, 1969)

F. Fegl: Oko I. Bez názvu (fotomaľba, 1969)

Feidias - (490-430pr.Kr.); starogrécky sochár; pozri *Zeus Olympský*, *Athena Parthenos*, *chryzelefantína*

<http://de.wikipedia.org/wiki/Phidias>

L. Alma-Tadema: Feidia ukazuje reliéf Partenonu priateľom (1868)

Felcman Bohuslav - (*1919); český textilný výtvarník, maliar a pedagóg; štúdium na strednej škole textilnej Ústí nad Orlicí, počas vojnových rokov v Zlíne u Rudolfa Gajdoša, Vladimíra Hrocha, Františka Petra, po vojne študoval na Vysokej škole umělecko-přemyselné u Jana Baucha; členstvo: Svaz českých výtvarných umělců (SČVU), Český fond výtvarných umění (ČFVU), Umělecká beseda, Skupina 7 (Lexicon of the CVA, abART); pozri *českí malíři*

<http://www.aukcniidum.cz/br83/br83-241.htm#260>

B. Felcmann: Praha (tapiséria, 1965)

felčar - pozri *lekár, lekárstvo*

Holič-zubár (drevorez, 16.st.)

Feldmann Hans-Peter - (*1941); nemecký výtvarník, stúpenec *konceptuálneho umenia*; pozri *replika, Dávid*

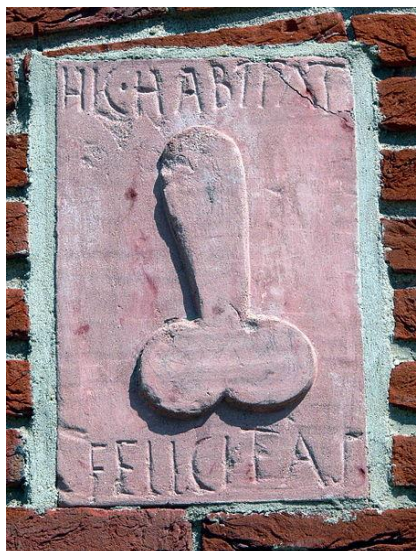

H.-P. Feldman: Dávid (od 2006 v Kolíne nad Rýnom, od roku 2010 v Duisburgu)

Felicianus - Primus a Felicianus

Felicitas (božstvo) - z lat. felix – „plodný, požehnaný, šťastný“; v starovekej rímskej kultúre je Felicitas božsky inšpirované šťastie, požehnanie a plodnosť; postupne Felicitas vnímaná ako nielen ako božské stelesnenie, ale ako božstvo samotné, bohyňa šťastia; Felicitas ako bohyňa má atribúty Fortuny, hoci rímske náboženstvo ich od seba rozlišovalo; zatiaľ čo Fortuna bola nepredvídateľná a jej účinky mohli byť negatívne (pozri *koleso osudu/koleso šťastia/koleso Fortuny; rímski bohovia*); Felicitas však mala vždy pozitívny význam; mohla zahŕňať aj ženskú plodnosť, všeobecné šťastie alebo dobro a šťastie; chrám Felicitas stál v Ríme už v pol. 2.st.pr.Kr.; objavovala sa aj s prívlastkami (Fausta Felicitas); počas republikánskej éry bola oslavovaná na dvoch oficiálnych slávnostiach v rámci štátneho náboženstva; Felicitas zohrávala významnú úlohu aj v imperiálnom kultu a objavuje sa na minciach ako symbol bohatstva a prosperity *rímskej ríše* cisárskom kultu

<http://en.wikipedia.org/wiki/Felicitas>

Falický symbol s nápisom „Tu prebýva šťastie“ (amulet, Pompeje, 1.st.)

Felicitas (reverz, aureus Laelius, 268)

Felicitas (reverz, aureus Valerian, 253-260)

O. Gentileschi: Triumf Felicitas nad nebezpečenstvom (1624-1625)

Felicitas a Perpetua - *Perpetua a Felicitas

***Felicitas Rímska** - (†165); *kresťanská svätica a mučenica*, o ktorej sa vie veľmi málo; podľa tradičnej legendy bola bohatou rímskou *matrónou*, matkou siedmich kresťanov; jej synovia padli pred jej očami jeden po druhom popravení, ale ona ich presviedčala, aby vytrvali vo svojej viere; nakoniec bola aj ona sťatá alebo vhodená do vreľého oleja; zobrazovaná v talianskom renesančnom maliarstve s *palmovou ratoľestou*; sprevádzaná zvyčajne svojimi synmi tiež nesúcimi palmovú ratoľest; legenda sa veľmi podobá na legendu o sv. Symphorose a je možné, že ide o jednu a tú istú osobu; Felicitas Rímska nie je totožná so severoafrickou Felicitas, umučenou spolu s Perpetuou; pozri *kresťanskí svätci*

https://en.wikipedia.org/wiki/Felicitas_of_Rome

H. Schedel (grafik): Sv. Felicitas so svojimi siedmimi synmi (Norimberská kronika, 1493)

Felix a Adautus - (†303); mučeníci, ktorí pravdepodobne žili za vlády cisárov Diocletiana a Maximiana; Adonovo Martyrológium uvádza, že Felix bol rímskym kňazom; nechcel obetovať bohom *Serapis*, *Merkúrovi* a *Diane* a za to bol predvedený pred prefekta Draca (jeho existencia nepotvrdená); keď sa modlil, modly spadli na zem a rozbili sa; prefekt ho odsúdil na smrť; Potom sa k nemu pridal aj kresťan *Adautus*, ktorý prijal mučeníctvo s ním; ich uctievanie je veľmi staré; je uvedené v sakramentári Gregora I. Veľkého a v starovekých martyrológiu; pozri *kresťanskí svätci*

https://cs.wikipedia.org/wiki/Felix_a_Adauctus

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Felix a Adaeuctus (Norimberská kronika, 1493)

Felix z Thibiuca - (†303); biskup z Thibiuca v Afrike, ktorý bol umučený v priebehu veľkého prenasledovania za vlády rímskeho cisára Diokleciána spolu s *Audactom*, *Fortunatom*, *Januariom* a *Septimom*; Felix vzdoroval príkazu miestneho sudcu Magnilliana odovzdať kópie kresťanských písiem; Felix a ostatní boli prevezení do Kartága a sťatí; Felix bol predtým patrónom mesta Venosa; pozri *kresťanskí svätci*

https://en.wikipedia.org/wiki/Felix_of_Thibiuca

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Felix a Fortunatus (Norimberská kronika, 1493)

Felix z Valois - (†1212); pôvodným menom Hugo z Vermandois; syn grófa Rudolfa z Vermandois z rodu Kapetovcov a pravnuke francúzskeho kráľa Henricha; po zosnulom otci ako prvorodený prebral grófsky titul, r. 1160 ho prenechal mladšiemu bratovi a odišiel do kláštora; po štúdiách prijal kňazské svätenie a odišiel do ústrania hlbokých lesov na území biskupstva Meaux; zrejme po roku

sa k nemu pripojil mladý kňaz *Jan z Mathy*; výsledkom ich duchovných rozhovorov bolo rozhodnutie založiť spoločne rád žobravých mníchov, ktorých hlavnou úlohou bude vykupovanie kresťanov z moslimského zajatia; traduje sa, že kedysi pri spoločnej večernom rozhovore vystúpil proti nim z lesní húštiny jeleň, ktorý niesol medzi parožími modrobiely kríž (porovnaj *Eustach, Hubert*); videnie podobného kríža na hrudi anjela mal i Jan z Mathy počas svojej prvej omše; obaja svätci v tom videli potvrdenie svojho spoločného úmyslu pracovať pre záchranu kresťanov; v roku 1198 získal súhlas diecézneho biskupa na založenie rádu Najsvätejšej Trojice, aby mohol vykúpiť zajatcov, ktorých zajali Mauri keď mal sedemdesiat rokov, založil konvent sv. Mathburna v Paríži; stal sa predstaveným prvého kláštora v Cerfroid (dnešní Brumetz); pozri *Karlovo nám.*

https://cs.wikipedia.org/wiki/Felix_z_Valois

F. M. Brokof: Sv. Ján z Mathy a Felix z Valois (Karlovo nám., 18.st.)

Stredoeurópsky maliar z polovice 18.storočia: Ján z Mathy a Felix z Valois vykupujú kresťanských otrokov (1740-1760)

V. Carducho: Stretnutie Jana z Mathy a s. Felixa z Valois (16.-17.st.)

Félix z Cantalice - svätec; pozri *kresťanskí svätci*

J. A. Messerschmidt (pravdepodobne): Mních kapucín. Sv. Félix z Cantalice

Fémé - Fáma

feminizmus - pozri *Hypantia*, *Kniha Thel*, *Cité des Dames*; *žena*

Femios - v gréckej mytológii syn *Terpiov*, pevec v *Odyseovom* paláci, ktorý svojím spevom zabával nápadníkov *Penelopé*; keď sa *Odyseus* vrátil z cesty do *Trójskej vojny*, chcel sa mu za to pomstiť; *Femios* mu dokázal, že spieval iba z prinútenia, a preto na prosbu *Telemacha* mu *Odyseus* odpustil

fena - pozri *Hekabé*; *pes*

fenakit - Täubl: chemickým zložením ortokremičitan berylnatý; kryštalizuje v sústave klencovej; tvrdosť 8, hustota 2,9; farba číra, vodojasná, vysoký sklený lesk, dvojločný; nahrádza *diamant*; náleziská: *Brazília*, *Ural*; pozri *drahokamy*

feng-chuang – www: *feng-chuang* alebo aj *Tan Miaio*; v čínskej mytológii vták podobný *fénixovi*; pozri *atribúty*, *symbols*, *alegórie a prirovnania*; *vták*; *zvíra*; *monštrum*

Eberhard: čínsky *feng-chuang* nemá s európskym *fénixom* nič spoločné, snád' okrem toho, že má tiež mytologický pôvod; o vtákoch *feng-chuang* sa objavujú zmienky v textoch z konca 2.tis.pr.Kr.; v jednom komentári k „*Letopisom jari a jesene*“ sa píše, že mužský *fénix*, ženský *jednorozec* a magické bytosti, totiž zelený drak, červený vták, biely tiger, korytnačka - „tmavý bojovník“, sú znamenia, ktoré ukazujú, že zemi vládne dobrý kráľ; také znamenia zná aj *Konfucius* (pozri *konfucianizmus*), ktorý sa sťažuje, že *fénix* sa už neukazuje, pravdepodobne preto, že je vláda tak zlá a žiadne lepšie časy na dohľad; *fénix* je druhé zo štyroch zázračných zvierat a kráľ operencov; ak je zobrazovaný s drakom, symbolizuje drak cisára a *fénix* cisárovnú;

tento symbol ženského fénixa je neskoršieho dáta; čínski bádatelia nevyklúčujú, že fénix bol pôvodne božstvo vetra (pozri *bohovia vetra*), lebo jeho písmenný znak je odvodený zo znaku feng - *vietor*; niektorí interpreti vychádzajú z toho, že feng bol mužský a chuang ženský fénix; obe slová dohromady symbolizujú pohlavné spojenie (pozri *erotika/sex*); iní ho obecné označujú ako zviera *jang* (čiže mužské), a preto patriace juhu; jeho telo predstavuje päť ľudských kvalít: hlava zastupuje cnosť (te), obe krídla povinnosť, chrbát rituálne správne správanie, prsia ľudskosť, brucho spoľahlivosť; tomu zodpovedá aj to, že má perie piatich farieb; v niektorých textoch sa píše o rumelkovom fénixovi, ktorý sa narodil v rumelkovej jaskyni na južnom póle, hovorí sa mu tiež „*fénix Rumelkovej hory*“; *rumelka* je červená, je to teda farba juhu, a navyše je základnou substanciou taoistickej *alchymie* (pozri *taoizmus*); vzhľadom na to, že v čínskej filozofii je porovnávanie alchymistických a sexuálnych praktík (pozri *erotika/sex*) celkom legitímne a tiež terminológia sa prelína, môže znamenať „fénix Rumelkovej hory“ ženské pohlavné orgány; „dvaja fénixovia prevrtávajú kvet“ znamená manželskú *súlož*, naproti tomu výraz „mužský špatný a ženský prázdny fénix“ sa vzťahuje na *homosexualitu*; na severozápade dnešnej Číny symbolizuje fénix milého a pivónia milenku; tento motív sa dá vyjadriť obrazom troch fénixov, na ktorých idú deti a v rukách majú vázy s pivóniami a inými kvetinami; fénix v svadobných šatách *nevesty* (pozri *svadba*) znamená, že sa na jeden deň stala *cisárovnou*; „oči fénixa“ sú dráždivé pre ženy; fénixovia tancujú v dvoch znamená jednu z 30. pozícií *súlože*; v jednom popise ríše Uttarakuru, raja za svetovou horou *Meru*, obveseľujú „feng“ s biela „luan“ nesmrteľných svojím spevom a tancom; luan má byť ženský fénix, ale jeho popis sa takmer nelíši od mužského náprotivku; ; ak sa však povie luan-šeng („luan-muž“), je tým myslená osoba, ktorá môže klásť pomocou doštičky otázky duchom; odpoveď býva vyjadrená väčšinou vo forme básne

Becker v súvislosti s heslom *fénix*: fénixovia boli ovšem (v Číne) samci i samice a niektorí v nich vidia zviera príslušné k princípu *jin a jang*

www v súvislosti s heslom *Fénixova sieň*: Fénixova sieň dokončená r. 1053 je príkladom fudžiwarskej siene *budhy Amidy*; na streche siene sú sochy fengchuanga, čínskeho fénixa, v japončine nazývaného *hóó*

Feng-šuej - pozri *zrkadlo* (TV Markíza)

Fenícia/Foinikia - z gr. foinix - „*purpurová farba*“, čo zodpovedá aj staršiemu názvu *Kanaán*; historické územie na juhovýchodnom pobreží Stredozemného mora, dnešný Libanon; Feničania od 2. tis. pr.Kr. vytvárali otrokárske štáty na historickom území dnešného pobrežia Sýrie a Libanonu, kolonizovali územia severnej Afriky, Sicílie a Hispánie, kde zakladali osady, napr. okolo 8.st.pred Kr. *Kartágo*; Fenícia nikdy netvorila centralizovaný štát, iba mestá, ktoré vytvárali konfederáciu (*Byblos*, *Arad*, *Bérytos*, *Sidon*, *Tyros*); Fenícia bola závislá striedavo od *Egypta*, ríše *Chetitov*, *Asýrie*, *Babylónskej* a *Perzskej ríše*; po dobytí Alexandrom Macedónskym sa stala súčasťou *helenistického sveta*; kultúrnym prínosom Fenície bolo vytvorenie *fenického písma*; pozri *Tripolis*, *Baalbek*; *cippus*, *tofet*, *osol*; *Kartágo*; *granátovník*; *Dcéra kanaánskej ženy*; *Syrofenícia*; *Fénix* (*Wensleydalová*); *Agenor*

[http://it.wikipedia.org/wiki/Fenicie_\(Frinico\)](http://it.wikipedia.org/wiki/Fenicie_(Frinico))

<http://it.wikipedia.org/wiki/Fenici>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Phoenicia>

fenické písmo - znakové fonetické písmo (znak pre skupinu 22 spoluhlások) s ustáleným ľavosmerným poradím, ktoré sa vyvinulo z *piktografického písma* v 13.st.pred Kr.; dva varianty: bežné obchodné *písmo* a *kaligrafické písmo*; z fenického písma vychádzalo *grécke* a *latinské písmo*; pozri *hieroglyf*, *děmotické* a *hieratické písmo*, *hláskové* a *obrázkové písmo*

www: *alfabeta Wikipédia fenické písmo*

fenické písmeno prepis do latinky

zodpovedajúce grécke písmeno

𐤀 alef

A α ἄλφα / alfa

𐤁 bét

B β βῆτα / beta

𐤂 gimel

Γ γ γάμμα / gama

𐤃 dalet

Δ δ δέλτα / delta

𐤀 he
𐤁 zajin
𐤂 chet
𐤃 tet

Ε ε ἕψιλόν / epsilon
Ζ ζ ζῆτα / zéta
Η η ἦτα / éta
Θ θ θῆτα / théta

𐤄 jód
𐤅 káf
𐤆 lámech
𐤇 mem
𐤈 nún
𐤉 sámech
𐤊 ajin
𐤋 pe
𐤌 reš
𐤍 šín
𐤎 taw
𐤏 waw
𐤐 nejasné
𐤑 nejasné
𐤒 nejasné
𐤓 'ayin

Ι ι ἰῶτα / jota
Κ κ κάππα / kapa
Λ λ λάμβδα / lambda
Μ μ μῦ / mý
Ν ν νῦ / ný
Ξ ξ ξῖ / ksí
Ο ο ὀ μικρό / omikron
Π π πῖ / pí
Ρ ρ ῥῶ / ró
Σ σ, ς σῖγμα / sigma
Τ τ ταῦ / tau
Υ υ ὑ ψιλόν / ypsilon
Φ φ φῖ / fí
Χ χ χῖ / chí
Ψ ψ ψῖ / psí
Ω ω ὦ μέγα / omega

tabulka dávnych znakov :

	Zodpovedajúce <u>fenické</u> písmeno	Názov			<u>Transkripcia do latinky</u>	Výslovnosť
		slovensky	klasicky	novogrécky		
Ff	𐤏 <u>waw</u>	<u>digama</u>	𐤂𐤁𐤕	δίγαμμα	w	[w]
Çç		<u>stigma</u>	—	στίγμα	st	[st]
Ff	𐤂 <u>chet</u>	<u>héta</u>	𐤇𐤕𐤁	ήτα	h	[h]
Mm	𐤑 <u>sáde</u>	<u>san</u>	𐤑𐤁𐤍	σάν	s	[s]
Þþ	𐤍 <u>šín</u>	<u>šó</u>	—	—	š	[ʃ]
Qq	𐤋 <u>kóf</u>	<u>koppa</u>	𐤋𐤕𐤑𐤁𐤕	κόππα	k	[k]
Tt	𐤑 <u>sáde</u>	<u>sampi</u>	—	σαμπί	ss	[s:], [ks], [ts]

fenické umenie - nadväznosť na umenie severosýrskej oblasti (Ugarit), ovplyvňované *egyptským umením*, umením *Mezopotámie* a *Anatolie*; rozvoj v umeleckých remeslách (kov, sklo, textil, *glyptika*, *empaistika*); pozri *bétyl*, *tofet*

fenickí bohovia - pozri *Aštara/Aštarta/Astarot*, *Moloch*, *Dakon/Dágon*, *Melkart*, *Bes/Besa*, *Besas*, *Tanit*, *Hamon*, *El*, *Baal*, *Mot*, *Adonis*, *Derketo/Derceto*, *Anat*, *Abadir*; *bétyl*, *tofet*

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Reshef>

http://nl.wikipedia.org/wiki/Categorie:Fenicische_god

Feničania/Foiničania - *semitskí* obyvatelia starovekej *Fenície*; pozri *Kartágo*, *Punovia*; *križovanie*

fenig - od stredoveku drobná *minca* v strednej a západnej Európe

feniklový veniec - Biedermann v súvislosti s heslom *veniec*: zasvätený *frygickému* bohu poľnohospodárstva *Sabaziov*; pozri *dožinkový veniec*

fénix - gréc. foinix = Féničan; v starovekej orientálnej mytológii vták, ktorý sa sám po niekoľko storočiach spáli, aby omladený vzlietol z popola; v egyptskej verzii (*bennu*) zrodený sám zo seba, v *Heliopolise* ako mýtický tvor, ktorý sa každých 500 rokov v hniezde z myrty, škorice a *nardu* sám spaľuje a z popola sa opäť sám rodí; zobrazovaný ako *purpurový* a zlatý *orol*, neskoršie modrá *volavka*; v čínskom umení s rozopátymi krídlami nad plameňom ako symbol ohňa a juhu; v rímskej *antike*: symbol obnovy a večného trvania rímskeho cisárstva > zobrazovaný na zemeguli (pozri *rímske mince*); *kresťanský symbol* smrti a *vzkriesenia Krista* (porovnaj *charista*: prisúdený *Márii*), tiež symbol upálenia kresťanským *mučeníkov*; v čínskej mytológii atribút *Čchang-Kuo-Laa*, *feng-chuang*; v židovskej mytológii *milcham*; v iránskej mytológii *Simurgh*; pozri *Gorgony*, *Perseus*; *Cnosti a Neresti*: *Castitas*, *Spes*; *páv*, *diamant*, *bažant*; *Garuda*

Biedermann: mýtický vták s podobou *volavky* a s veľkým významom v symbolike; stelesňuje komplex predstáv o *nesmrteľnosti* a *vzkriesení*; názov pochádza z gr. slova foinix, označujúceho červenú farbu (pozri *farba červená*), farbu *ohňa*, pretože sa podľa báje znovu zrodil z očistného plameňa; fénix má svoj pôvod v staroegyptskom posvätnom vtákoví *benu/bennu/benhu*; táto *volavka* popolavá sa vraj ako prvá živá bytosť usadila na pravrchu vzniknutom z kalu a stelesnila boha *Slnka* (pozri *Ré*); vtáka *bennu* uctievali v *Heliopolise* (staroegyptsky *On*) a tradovalo sa, že sa objavuje každých 500 rokov; antické mýty vtáka obohatili o ďalšie motívy; fénix sa vraj živil iba *rosou*, odlietal do cudzích krajín a zbieral voňavé byliny, ktoré nosil na oltár v Heliopole; zapálil ich a sám na nich zhorel na *popol*; po troch dňoch však vstal z popola k novému životu; neskôr ho antické mýty vykresľujú ako vtáka so zlatistým alebo štvorfarebným perím (pozri *feng-chuang*); v rímskej *antike*: symbol obnovy a večného trvania rímskeho cisárstva > na *minciach* a *mozaikách* zobrazovaný na zemeguli (pozri *rímske mince*); v podobnom duchu ho *cirkevní otcovia* pokladali za symbol *nesmrteľnosti* duše a Kristovho *vzkriesenia* po troch dňoch odpočinku v hrobe; kresťanská *ikonografia* dávala fénixa často do protikladu k *pelikánovi*; v alchymistickej symbolike (pozri *alchýmia*) zas značí zánik a znovu vytvorenie *materie primy* na ceste premeny na *kameň mudrcov*; v staročínskych predstavách mu zodpovedá mýtický *feng-chuang*, v židovských *milcham*; problematické je porovnanie fénixa s mexickým *quetzalom* (pozri *Quetzalcoatli*)

-pre blízkosť slova fénix a gréckeho phoinix - "*palma*" hľadaná asociácia so symbolikou palmy (rovnako aj s *Apolónom Foibom*)

-v súvislosti s heslom sova: v čínskej symbolike je sova *pendantom* fénixa

J.Skladaná (História, Nová revue, 2001, č.6): fénix (gr. foinix, lat. phoenix) bol tajomný, mýtický, legendárny vták starovekého Orientu, ktorý sa zrodil sám zo seba a predstavoval symbol života obnovujúceho sa smrťou; názov fénix pochádza z gr. slova označujúceho červenú (*purpurovú*) farbu (obdobne ako *Foinikia* > *Fenícia*), farbu ohňa, pretože podľa báje sa znovuzrodil z očistného plameňa; pôvod má v staroegyptskom *bennu*; pôvodne bol fénix zobrazovaný ako červený a zlatý *orol*, alebo skôr *volavka*; *volavka* popolavá sa vraj ako prvá živá bytosť narodila na pravrchu (pozri *prapahorok*, *benben*), ktorý vznikol z kalu (*prabažina*), a znázorňovala boha slnka (pozri *solárne božstvá*); dodnes je prvým vtákom, ktorý sa objavuje na ostrovčekoch po opadnutí nilských vôd; fénixa uctievali v kultovom centre Slnka *Heliopolise* (neďaleko Káhiry); podľa tradície sa údajne objavuje každých päťsto rokov; v antických mýtoch nájdeme aj ďalšie motívy: živil sa vraj len *rosou*, odlietaval do cudzích krajín a zbieral voňavé byliny, ktoré nosil na oltár v Heliopolise, zapálil ich a sám na nich zhorel na *popol*, ale po troch dňoch vstal z popola do nového života (porovnaj Kristove *vzkriesenie*); podľa Hérodota, nazývaného aj otcom dejepisu (asi 485-425pr.Kr.) donášal každých päťsto rokov telo svojho zomrelého otca do Heliopolisu, aby bolo na tomto mieste pochované; podľa iných správ vraj fénix, keď cíti, že sa blíži jeho posledná chvíľa, postaví si hniezdo z myrty, škorice a *nardu*, ktorému odovzdá svoju nadprirodzenú moc a odtiaľ potom vzíde jeho ďalšie potomstvo; jedna z najrozšírenejších verzií o fénixovi vedie až do dávnej Indie a hovorí sa, že sa po stáročiach zakaždým sám upáli a z popola vyletí omladený do nového života; ukazuje sa, že táto báj má astronomický pôvod; fénix vraj žije päťsto rokov, podľa iných údajov 540, alebo aj 1460, čo sú určité astronomické periódy; už starí Egypťania vedeli, že raz za 1460 rokov vychádza na zemepisnej šírke *Mennoferu* (lokalita na rozhraní *Horného* a *Dolného Egypta*) zároveň so Slnkom hviezda *Sírius*; súčasní historici sa prikláňajú k domnienke, že legendu o fénixovi, ktorý spaľuje sám seba a potom vstáva omladený z popola, prijali aj egyptskí hlásatelia raného kresťanstva (porovnaj *Koptovia*), ktorí potrebovali nájsť pre nové náboženstvo prijateľné symboly, vychádzajúce z domácej tradície; v antickom Ríme fénix symbolizoval ustavične sa obnovujúcu životodarnú silu impéria a takto ho zobrazovali na

cisárskych *minciach* a mozaikách; rovnako ho pokladala za symbol nesmrteľnosti *duše* a Kristovho *vzkriesenia* aj raná kresťanská cirkev

Becker: u Egyptanov posvätný volavkovitý vták, v *Starej ríši* snáď *trasochvost* uctievaný v Heliopolise a považovaný niekedy za dušu boha *Ré*, niekedy *Usíreva*, teda symbol života, ktorý sa smrťou obnovuje; bol nazývaný aj *bennu*, čo je odvodené od slova *benben* = vychádzať; meno fénix (gr. *foinix*) je gréckom skomoleninou egyptského označenia; fénix bol tiež bytosťou, ktorá povstala sama zo seba, čo bol titul stvoriteľských bohov (pozri *mýty stvoriteľské*); mladší mýtus ho opisuje ako bytosť, ktorá ako vládca epoch, vždy po 500 (niekedy 1461) rokoch priletí do *Onu*, spáli sa na hranici a z popola povstane; obnovujúci sa oheň je tiež symbolom slnečnej žiary, z ktorej sa vynára *bennu* na začiatku; na tieto predstavy zrejme nadväzujú niektoré miesta *Starého zákona* (Izaiáš 40,31; Žalm 103,5) i kresťanská tradícia, ktorá vo fénixovi videla obraz *nesmrteľnosti* a *vzkriesenia* a Krista premáhajúceho smrť

Heinz-Mohr: mýtický vták veľkosti orla a podoby žeriava s dlhými záhlavnými perami a červeno-zlatým alebo štvorfarebným perím pochádza, podľa antického výkladu (Herodotos, *Tacitus*, *Kliment Rímsky*) pochádzal z Arábie alebo z Indie; ako náhle dosiahne vek sto rokov, rozletí sa cez Libanon, kde nazbiera príjemne voňajúce byliny (*myrtu*), a donesie ich do Heliopole v Egypte; tam sa sám spáli na oltári obklopený vonným korením; po troch dňoch vstane z *popola* a letí späť do svojej pôvodnej krajiny; fénix je nezraniteľný a nepožíva bežnú potravu; tento symbol trvalosti, večnosti a neustálej obnovy, tiež slnečný symbol (pre svoju žiarivú krásu a zrodenie bez oplodnenia) je často zobrazovaný na cisárskych minciach i na dlážkových mozaikách (pozri *opus pavimentum*), často s lúčovitou *svätožiarou* a *stromom života*; v fénix ako svedectvo o večnom živote sa objavuje na *sarkofágach* a na nástenných maľbách, na znázorneniach typu *traditio legis*; stredoveké umenie ho zobrazuje v spoločnosti *pelikána*, symbolu obetavej lásky a tiež symbolu obetujúceho sa Krista

Hall: bájný vták, ktorého starší autori (Herodotos, Ovidius, Plinius Starší a ďalší) popisovali dosť rôzne; dožíval sa vysokého veku, niektorí autori hovoria o 500 rokoch, a nakoniec sám seba spálil na oltárnom ohni na popol, z ktorého opäť povstal nový, mladý fénix; prvotní kresťania ho prijali ako symbol Kristovho vzkriesenia a zobrazovali ho v pohrebnom sochárstve (pozri *funerálny, funerálne symboly*); v stredoveku bol zvyčajne spájaný s ukrižovaním a bol atribútom personifikovanej *Čistoty* (pozri *Castitas, Cnosti a Neresti*); v neskoršom náboženskom umení sa vyskytuje iba zriedka, ale je možné ho vidieť, ako zdobí nádobu v alegorickom *Zátiší*

Wensleydalová: gr. *Foinix* = Fénician; lat. názov *Phoenos immortalis*; fénix bol po stáročia veľmi silným symbolom túžby ľudí po duchovnom znovuzrození a nevyhnutne sa stal všestranným *emblémom*; stelesňoval očisťujúcu silu ohňa, čínsky *ženský princíp jin*, cisársku láskavosť a eleganciu, *nesmrteľnosť* a znovuzrodenie, *čistotu* a *zbožnosť*; podľa antických prameňov žil 500-1000 rokov; ľudia si vtáka natoľko vážili, že ešte aj dnes po 500 rokoch sa čulo obchoduje s údajnými *relikviami* fénixa; fénix sa udomácnil na nádhernej lesnej čistinke v strednej Indii a podobal sa na veľkého orla s rozpätím krídiel 2,5-3,5m; na tele mal červeno-zlaté perie, *dúhové* krídla a *šarlátové* nohy (jeho farby vychádzajú zo symboliky plameňa *ohňa*, *dúhy* a *šarlátu*); žil aspoň 500 rokov, v niektorých *inkarnáciách* dokonca 1000 rokov; starodávni zoológovia verili, že sa živí vzduchom a *rosou*, pretože ho nikto nevidel sa kŕmiť; keď sa Fénix blížil ku koncu pridelenej životnej cesty, sťahoval sa na západ; počas letu na Arabský polostrov zbieral listy a konáriky škoricovníka, *myrhy* (?; pozri *myrta*) a iných zdrojov korenia a cestoval ďalej do *Fénicie*, dnešného Libanonu; tu si zo zhromaždeného materiálu postavil hranicu, udrel zobákom o kúsok *pazúrka*, čím zapálil hranicu aj seba, a nechal sa pohltiť plameňmi; na druhý deň bolo v pahrebe vidieť drobného červovitého tvora, ktorý rýchlo narástol na vtáka, čo presne vyzeral ako jeho rodič; povrávalo sa, že po troch dňoch zobral *popol* svojho predka a zobral ho do egyptského *Heliopolisu*, kde sa nachádzal chrám boha Slnka, a odletel nazad do Indie; nový Fénix, ktorý nevznikol oplodnením, bol totožným klonom svojej „matky“ a spopolnenie slúžilo na to, aby sa vajíčko vnútri vtáka mohlo premeniť na nového živého tvora; Fénixovo seba zničenie bolo „v skutočnosti“ len prostriedkom na dosiahnutie stavu, o ktorom ľudia snívajú tisíceročia: genetickej *nesmrteľnosti*; Fénix vraj voňal tak krásne, že za ním šli všetky vtáky na Zemi, a keď sa jeho perie dostalo na slnko, vyzeralo ako keby horelo a trblietalo sa na oblohe; na Ďalekom východe bol jeho príchod priaznivým znamením, ktoré zvestovalo narodenie veľkého cisára alebo úsvit nového veku; aj keď je jeho západný názov grécky, fénixov zrejme ako prví zaznamenali Číňania a volali ho *feng-*

chuan; pre nich bol symbolom cisárovnej a ženského princípu *jin*, ako protiklad k cisárovmu drakovi *jang*; klasickí učitelia sa o tom vtákovi dozvedeli od Egypťanov a písali o ňom Hesiodos a Herodotom; mnohé jeho črty potom zapôsobili na kresťanov; po troch dňoch, ktoré trval vývin mladého fénixa, videli alegóriu Kristovho zmŕtvychvstania; tvrdili, že fénix nepozná *korupciu* ani *hriech*, lebo nikdy nekonzumuje *mäso*

Zamarovský: vták fénix sa dostal do gréckych a rímskych mýtov z Egypta; tam sa volal *boinu*, čiže *volavka*; keďže sa objavoval pri záplavách, starí Egypťania si predstavovali, že sa narodil z *vody*, ktorú považovali za prvopočiatkový život (pozri *prvopočiatok*); navyše sa domnievali, že sa narodil sám pod seba, podobne ako sa podľa ich predstáv narodilo *Slnko* (pozri *kozmogónia*); z tohto spojenia sa vyvinul názor, že tento vták je jednou z pozemských podôb slnka, ktoré po skončení vlády nad vetom vždy umiera, potom sa znovu zrodí a objavuje sa v jasnej žiare; zo zložitých egyptských predstáv, podľa ktorých sa vládla slnka (a zároveň aj kráľa, a to aj zomrelého) obnovovala vždy v tridsaťročných cykloch, symbolizujúcich ľudský vek (pozri *vek*, *veky ľudstva*, *vek človeka*), sa z boinua vyvinul fénix Grékov a fénix Rimanov; považovali ho za vtáka, ktorý mal podivuhodnú vlastnosť, že sa každých päťsto rokov vo svojom hniezde spálil a z popola vstal k novému životu; stal sa symbolom vzkriesenia, ktorý prevzali i kresťania

www (bestiár časť druhá) v súvislosti s heslom *Garuda*: jazdecké zviera bráhmanského boha *Višnu* (pozri brahmanizmus); hlava, pazúry a krídla má orlie, telo ľudské; v základnej podobe má bielu tvár a šarlátové krídla; existuje však viac druhov garudov, ktoré zdobia indonézske chrámy; okrem toho, že na svojich krídlach nosí boha Višnu, je tiež veľmi vzdelaný mudrc zo spisu *Garudapurána* a predovšetkým je juhoázijský fénix

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Bj%C3%B3d%C3%B3in>

Fénix spaľujúci sa v hniezde (Aberdenský bestiár, 12.st.)

Fénix vstávajúci z popola (Aberdenský bestiár, 12.st.)

Fénix (stredoveký bestiár)

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Fénix (kolorovaný drevoryt, Norimberská kronika, 1440-1514)

G. Romano: Alegória nesmrteľnosti (1520)

O. Zadkine: Fénix

Malé bronzové zrkadlo s motívom fénixov (8.st. dynastia tchang, Čína)

Fénix na streche Fénixového chrámu v Bjódóin (Japonsko, 1052)

fénix rumelkový/fénix rumelkovej hory - Eberhard v súvislosti s heslom *feng-chuang*: v niektorých textoch sa píše o rumelkovom *fénixovi*, ktorý sa narodil v rumelkovej jaskyni na južnom póle, hovorí sa mu tiež „fénix Rumelkovej hory“; *rumelka* je červená, je to teda *farba* juhu, a navyše je základnou substanciou taoistickej *alchýmie* (pozri *taoizmus*) vzhľadom na to, že v čínskej filozofii je porovnávanie alchymistických a sexuálnych praktík (pozri *erotika/sex*) celkom legitímne a tiež terminológia sa prelína, môže znamenať „fénix Rumelkovej hory“ ženské pohlavné orgány; pozri *pohlavie*

Becker v súvislosti s heslom *fénix*: obraz fénixa mal význam aj v čínskej *alchýmii* (rumelkový fénix)

Fénixová hala - tiež Fénixová sieň, Fénixový chrám; Fénixova sieň v súvislosti s heslom Bjódóin: Bjódóin (japonsky: 平等院) je buddhistický chrám ve meste Udži v prefektúre Kjóto v Japonsku; je spoločným chrámom *školy Tendai* a *školy Čistej zeme*; bol postavený r. 998 ako dedinské sídlo ministra Minamoto no Šigenobua; na chrám nechal budovu premeniť r. 1052 Fudžiwara no Jorimiči; najslávnejšou súčasťou chrámu je Fénixova hala (tiež nazývaná Amidova sieň, japonsky 鳳凰堂 /hóó-dó); príslušné budovy pôvodného komplexu zhoreli počas vojen medzi severným a južným cisárskym dvorom r. 1336; Fénixova sieň dokončená r. 1053 je príkladom fudžiwarskej siene *budhy Amidy*; na streche siene sú sochy *feng-chuanga*, čínskeho fénixa, v japončine nazývaného *hóó*; vo vnútri je uchovávaná zlatá socha *budhy Amidy*, ktorú vytvoril *Džóčó Buši*, ktorý použil nový spôsob zobrazovania proporcií a novú techniku (*josegi*), ktorá umožňuje zložiť sochu z viac samostatne opracovaných kusov dreva; maľby *raigó* na drevených dverách siene, ktoré znázorňujú zostúpenie Amidy, sú ranými príkladmi *jamato-e*, japonského štýlu maľby; na maľbách je zobrazené množstvo scenérií z okolia Kjóta; Bjódóin bol v decembri 1994, spolu s ďalšími pamiatkami v okolí Kjóta, zapísaný na Zoznam svetového dedičstva UNESCO pod spoločným názvom Pamiatky starobylého Kjóta; Fénixová sieň, veľká socha budhu Amidu a niekoľko ďalších položiek z Bjódóinu je tiež japonským národným pokladom; *replika* chrámu v polovičnom meradle bola r. 1968 postavená v Údolí chrámov na Oahu (Havajské ostrovy)

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Bj%C3%B3d%C3%B3in>

<http://en.wikipedia.org/wiki/File:Byodoin-PhoenixHall-M1264.jpg>

Fenmine - Amfivena

Fenrir - v *severskej mytológii* obludný vlk, brat bohyně podsvetia *Hel* a hada *Midgardsorm* (pozri *Jörmungandr*); musel byť priviazaný, ale pri *Ragnaröku* sa zbavil svojich pút a napokon zahynul v boji s *Odinom*, pričom aj ten padol; pozri *zvieratá v severskej mytológii*, *vlky v severskej mytológii*, *germánska mytológia*, *súmrak bohov*

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Fenrir>

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Fenrir>

E. Doepler: Deti Lokiho (1905)

Fensalir - z nórskeho fen – „trávnatá mokraď“, zalesnený močiar, rašelinový močiar“; močiarna sála bohyne *Frigg* z rodu *Asov*, manželky boha *Odina*; učitelia navrhovali teórie že umiestnenie môže mať nejakú súvislosť s náboženskými praktikami, ktoré súvisia prameňmi, močiarmi alebo mokraďami v škandinávskom pohanstve; pozri *lokalita v severskej mytológii*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Fensalir>

Fenwick Ján - vlastným meno John Caldver; jezuitský mučeník; pozri *kresťanskí svätci, jezuiti, IHS*

<http://www.jezuiti.sk/files/blahosl/fenwick.html>

M. Bouche (rytec), L. H. Lewis: Blahoslavený Ján Fenwick (Caldwell)